

Jan E. Jørgensens grundlovstale

Taler

Jan E. Jørgensen
Medlem af Folketinget for
Venstre

Dato

5. juni 2022

Sted

Roskilde

På grundlovsdag plejer jeg at tale om grundlovens frihedsrettigheder. Retten til at forsamles – som vi gør her i dag. Retten til at ytre sig – som jeg gør lige nu.

Grundloven handler imidlertid om så meget andet end frihedsrettighederne. Grundloven sætter rammerne om vores demokrati. Folkestyret. Folket styrer – ved at vælge nogle personer, som de sympatiserer med. Ikke i et og alt – men i det store og hele.

Grundloven sætter rammerne for det repræsentative demokrati. Det er folkestyrets vedtægter – og jeg ved jo, at hvis der virkelig er noget, der kan sætte fut i en generalforsamling i et politisk parti, så er det en debat om vedtægterne. Ikke sandt?

OK – den hoppede I ikke på – men Danmarks vedtægter – grundlovens regler om afstemninger med meget mere – er nu altså ret spændende. Jeg håber, at I er bare en lille smule enige.

I modsat fald er det nu, I skal hente en kop kaffe og lade tankerne flyve til den kommende sommerferie. Nu er I advaret.

En af reglerne handler om, at der er grænser for politikere. Det betyder eksempelvis, at Folketinget ikke kan afgive suveræniteten til en mellemfolkelig myndighed, som det hedder, uden først at have spurgt folket ved en folkeafstemning – med mindre der er et markant flertal på fem sjettedele. Det er ret mange. Selvom det kun var Dansk Folkeparti, Nye Borgerlige og Enhedslisten, der anbefalede et nej, så udgør de tre partier mere end én sjettedel.

Det er så inklusive løsgængerne ganske vist, men jeg tænker ikke, at Marie

Krarpup pludselig er sprunget ud som EU-begeistret Putinbekæmper – så tallene holder formentlig stadig. Der skal med andre ord et ualmindeligt enigt folketing til, før vi kommer op på fem sjettedeles flertal.

Det er så i øvrigt slet ikke sådan en folkeafstemning, vi lige har haft. Der var nemlig overhovedet ikke tale om at afgive suveræniteten, for det er fortsat Folketinget, der suverænt bestemmer over det danske forsvar. Man kan i virkeligheden sige, at folkeafstemningen handlede om at få suveræniteten – nemlig suveræniteten til selv at bestemme, hvilke missioner og samarbejder på forsvarsområdet, som vi ønsker at deltage i.

Forsvarsforbeholdet handlede jo i realiteten om, at folket tilbage i 1993 lagde bånd på fremtidige generationer og besluttede, at Folketinget ikke måtte deltage i militært samarbejde med vores venner og allierede i EU. Gerne i NATO – sammen med Albanien og Tyrkiet. Gerne i FN – sammen med Burkina Faso og Burundi – Venezuela og Senegal. Gerne bilateralt med en koalition af andre lande – Sydkorea og Singapore – Tonga og Thailand – som vi så det i the coalition of the willing i Irak under amerikansk ledelse.

Men i EU sammen med de lande vi i forvejen samarbejder allermest med på alle mulige andre områder – der måtte vi ikke samarbejde om forsvarspolitik. Hvor skørt kan det blive?

Jeg er med på, at vi oftere har været i krig med Sverige end med Senegal – men det er ved at være pænt mange år siden, og vi har jo netop stiftet EU og Europarådet for at sikre, at medlemslandene ikke kommer i krig med hinanden igen. Af samme grund er Rusland blevet smidt ud af Europarådet.

Så hvorfor vi ikke skulle kunne deltage i en militær mission sammen med svenske og tyske soldater i EU – det overgår min fatteevne.

Noget andet jeg endnu ikke helt har fattet, er, at JA'et blev så stort, som det blev. Jeg havde kuldegysninger, da jeg så exit-pollen kl. 20 om aftenen. Søjlen med antallet af JA-stemmer blev bare ved med at vokse. Jeg vil ikke heller ikke skjule, at mine øjne blev lidt fugtige. Hold nu op, hvor er jeg glad og lettet over, at det tåbelige og selvpineriske forbehold er blevet ændret. Tænk hvor ville det være flovt. Pinligt. Ydmygende. Hvis vi skulle fortælle de tapre ukrainere, at vi desværre ikke kunne hjælpe med at fjerne russernes modbydelige miner, når der

en dag forhåbentlig kommer fred – ene og alene fordi minerydningsaktionen var en EU-mission. Den situation kommer vi heldigvis ikke i nu.

Vi kan nu vælge at tage ansvar for vores fælles sikkerhed – også i EU – og ikke overlade det besværlige arbejde til andre. Tak til jer alle sammen – fordi I hver på jeres måde har arbejdet for at sikre det største JA i Danmarkshistorien. Giv jer selv et klap på skulderen.

To ud af tre stemte som sagt ja til at deltage i det europæiske forsvarssamarbejde. Den mest overbevisende sejr i en dansk folkeafstemning nogensinde. Hvis man har fulgt med i debatten på de sociale medier, så er sejren en overraskelse af lige så historiske dimensioner.

På Facebook og Twitter har nej-siden nemlig været altdominerende. Billedet har ikke bare været det modsatte af valgresultatet, det har været helt entydigt præget af nej-siden.

Lad mig give et par eksempler fra mine egne opslag i løbet af valgkampen.

Jeg kan ikke vide, hvor mange kommentarer, der er blevet skjult på andres sider, så jeg har valgt at koncentrere mig om mine egne sider. Jeg er ikke ligefrem kendt som en, der putter med min opbakning til EU - Ekstra Bladet har endda kaldt mig EU's førsteelsker - så min følgerskare må antages at være overvejende pro-europæisk. Billedet er derfor utvivlsomt endnu mere skævt på andres sider.

Der er ikke tale om nogen videnskabelig undersøgelse – men jeg har dog optalt flere end 1000 kommentarer på henholdsvis facebook og twitter – og inddelt dem i henholdsvis ja-sigere og nej-sigere.

Ja – det har jeg. Jeg kom nærmest i trance, mens jeg scollede ned gennem den ene kommentar efter den anden, og jeg måtte stoppe mig selv, da jeg kunne se, at billedet på ingen måde ændrede sig fra opslag til opslag.

Forbløffende få stiller oprigtigt nysgerrige spørgsmål – der er næsten udelukkende tale om retoriske spørgsmål og statements, og det gælder sådan set begge sider i debatten.

Argumenter i kategorien for hatte af sølvpapir er dog udelukkende noget, som

nej-siden excellerer i. De er heldigvis i mindretal og kan indimellem være ret underholdende. Her er min foreløbige favorit. Er I klar?

”Pressen er såmænd også en del af den hemmelige loge sammensværgelse der foregår mod vort land. Måske har Jan også afsagt jesuittereden (som vi jo ikke må få frem i lyset)? ”

Skal man grine eller græde?

For god ordens skyld – og før jeg bliver slagtet: jeg siger ikke, at alle nej-sigere er konspirationsteoretikere. Langt fra heldigvis. Jeg respekterer naturligvis de mange, som har været i tvivl, de mange, der bare ikke bryder sig om EU og de mange, der ikke kan lide militær samt de mange, der er utrygge over, hvad EU-samarbejdet kan udvikle sig til.

Jeg har dog endnu til gode at se en konspirationsteoretiker, der er glødende JA-siger og som mener, at nej-politikerne står i ledtog med Frimurerne, Bill Gates, jøderne eller en hemmelig undergrundshær med base i Atlantis.

Min optælling viser, at 78% af kommentarerne i mine kommentarspor på facebook kommer fra nejsiden – og 22 % fra ja-siden.

På twitter, som mange fejlagtigt tror primært er et medie for journalister og politikere – der står det endnu værre til. Her er intet mindre end 91% af kommentarerne fra nej-siden – og kun 9 % fra ja-siden.

Det står jo i skærende kontrast til valgresultatet, hvor næsten 7 ud af 10 stemte ja. I kommentarfeltet er det således kun 2 ud af 10 facebookbrugere, der stemte ja – og 1 ud af 10 på twitter.

Min påstand er, at de sociale medier ikke er repræsentative for noget som helst, men det kan alligevel virke meget voldsomt, når man oversvømmes af kommentarer fra nej-siden. Som politiker er man i kontakt med langt flere mennesker på sociale medier, end man kan nå at tale med over køledisken i supermarkedet eller til et grundlovmøde på Frederiksberg/I Roskilde/I Søllerød - så det kan virke overvældende at lægge et opslag op på twitter og så modtage én positiv kommentar fra en ja-siger – og 65 mere eller mindre vrede kommentarer fra nej-sigere.

Det giver et skævt billede af virkeligheden og kan få en til helt at miste modet, hvis man er ja-siger.

Samtidigt kan det formentlig virke aldeles berusende for en politiker fra nej-siden og få politikerne til at tro, at han i sandhed har folket i ryggen.

Så læg ikke meget for meget vægt på stemningen på de sociale medier.

I eksemplet med folkeafstemningen kan man endda gå ud fra, at stemningen blandt vælgerne er den stik modsatte af stemningen blandt tastaturkrigerne på nettet.

En del af det skyldes formentlig den meget menneskelige tendens til kun at blande sig aktivt i debatten, når man er utilfreds.

Naturligvis skal utilfredsheden tages alvorligt. Man må bare ikke bilde sig selv ind, at de utilfredse er i overtal ude i virkeligheden, selvom de er det på de sociale medier.

Derfor er det på tide, at vi tager Grundloven alvorligt som politikere og minder os selv om, at vi alene er bundet af vores egen overbevisning. Som politiker har man en pligt til at sige, hvad man mener, og mene hvad man siger. Vi må ikke lade os styre af, hvad vi tror, befolkningen mener – det får vi jo alligevel at vide – på valgdagen.

Selvfølgerlig kan man bruge fokusgrupper og meningsmålinger til at prioritere, sortere og dosere sin politik – men de må aldrig blive styrende for, hvad man mener – og kommentarerne på de sociale medier må slet ikke – for hvor meningsmålinger trods alt er repræsentative, så er kommentarerne på de sociale medier det stik modsatte.

Det medvirker til politikerlede, hvis fremtrædende politikere f.eks. anbefaler at stemme nej til en folkeafstemning – men selv stemmer ja – som Simon-Emil Ammitzbøll har erkendt, at han gjorde i 2015, da vi stemte om retsforbeholdet. Og det modsatte er naturligvis lige så slemt, som da Inger Støjberg varmt anbefalede et ja i 2015 – men selv stemte nej. Det dur ikke.

Hvad gør man så, hvis man oplever, at man meget stærkt mener noget andet end flertallet i sin gruppe? Der er flere muligheder. Som absolut minimum kan man jo vælge at tie stille. Der er ingen, der forventer, at man stiller sig op på en ølkasse og taler varmt for noget, man ikke mener. Det er i øvrigt de færreste, der kan gøre det overbevisende, så i bedste fald virker det ikke – i værste fald underminerer det tilliden til politikere.

Man kan også blive clearret fra afstemningen, så man ikke aktivt skal stemme det modsatte af, hvad man mener.

Næste trin er, at man tager forbehold. På et gruppemøde fortæller man partiets ordfører, at man agter at stemme imod flertallet i gruppen. Det bliver ikke brugt ofte – jeg selv har kun gjort det ved en enkelt lejlighed – i løbet af mine 10 år som folketingsmedlem. Det var i spørgsmålet om fixerum – altså et sted, hvor narkomaner kan indtage deres stoffer under ordnede forhold med sundhedsfaglige personer til stede, så risikoen for at dø af en overdosis minimeres, og så andre mennesker ikke generes af narkomaner, der sprøjter sig i trappeopgange og porte. Jeg stemte imod min gruppe – som var modstandere af forslaget – og jeg har ikke fortrudt. Fixerummene har reddet mange menneskeliv, og vi afskaffede dem da heller ikke, da vi fik regeringsmagten igen.

Jeg tror egentlig godt, at de fleste vælgere kan forstå, at man i et stort parti ikke nødvendigvis er enige i alt – og det kan være en styrke at give plads til forskellige synspunkter i svære sager.

Man har også den mulighed, at man kan holde en tale som det, der hedder privatist. Det har jeg også kun gjort en enkelt gang, og heller ikke her fortryder jeg noget. Det drejede sig om medicinsk cannabis, hvor jeg var den udslagsgivende stemme, og hvor jeg argumenterede for, at det måtte kunne lade sig gøre at finde en løsning, hvor syge mennesker ikke skal kriminaliseres for at få den cannabis, som lindrer deres sygdom, hvad enten der er tale om sclerose, epilepsi eller kræft. Det lykkedes, hvilket næppe var sket, hvis jeg ikke var gået på talerstolen.

En sjælden gang imellem sker det, at partierne fritstiller deres medlemmer, hvilket dog kun sker i etiske spørgsmål. I Venstre har vi netop besluttet os for at fritstille gruppen i spørgsmålet om organdonation. Der er folk, som dør på venteliste, mens de venter på en nyre eller et hjerte, fordi vi i Danmark har det

besynderlige udgangspunkt, at hvis ikke folk aktivt har tilmeldt sig organregisteret, så er de sikkert modstandere af, at deres organer kan redde et andet menneskes liv. Hvorfor ikke indtage det modsatte synspunkt, at medmindre folk aktivt har frabedt sig, at deres organer skal kunne komme andre mennesker til gavn, så har de ikke noget imod det? Det skal vi snart stemme om – Venstres gruppe kommer ikke til at stemme samlet – og det er helt i orden.

Jeg tror, at vi i højere grad skal acceptere, at der en gang imellem kan være nogen, der stemmer det modsatte af resten af gruppen. Jeg tror, at den høje grad af partidisciplin er medvirkende årsag til det historisk høje antal partihoppere og løsgængere, som vi ser lige nu. Løsgængerne bryder ikke grundloven – som slet ikke opererer med begrebet partier. De følger deres overbevisning, men hvis vi ikke i højere grad lader folketingspolitikere følge deres overbevisning, så risikerer vi et folketing med 40 partier, der hver har 2-3 % af stemmerne. Det er et problem – for størrelsen betyder noget. Havde der ikke været et stort parti som Venstre, så var håndteringen af corona og ikke mindst minksagen foregået helt anderledes. Det kræver ganske enkelt mange dedikerede folketingsmedlemmer at hamle op med centraladministrationen. Små partier har ikke kræfterne til at være inde i alle sager. De kan end ikke altid stille med en ordfører, når der skal behandles lovforslag i folketingssalen.

Hvis vi i højere grad accepterede divergerende synspunkter og samtidigt hævede spærregrænsen til 4 %, så ville vi få et mere effektivt folketing. Det ville betyde, at de mindste partier ville have 8 mandater i stedet for 4 mandater som i dag, og vi ville få færre partier. Der skulle i givet fald være mulighed for at indgå i valgforbund for at undgå stemmespild, men den nuværende situation er altså ikke holdbar.

Forestil jer et folketing, hvor vi får blå flertal og Jakob Ellemann-Jensen som statsminister? Det er en dejlig tanke – og på ingen måde urealistisk. Men han vil i givet fald skulle regere med følgende støttepartier i ryggen: Nye Borgerlige, Dansk Folkeparti, Ingers parti, De Konservative, Moderaterne, Liberal Alliance og Kristendemokraterne – og hvis blot ét af partierne klatrer op i et træ, så er flertallet væk. Helt let bliver det ikke, og hvis det skal kunne lade sig gøre, så må vi efter min opfattelse indstille os på at vinke farvel til blokpolitikken. Der vil være mange sager, hvor det ikke kan lykkes at samle samtlige blå partier, og derfor bliver vi nødt til kigge hen over den politiske midte og indgå aftaler med Socialdemokraterne eksempelvis på EU-politikken, retspolitikken og

udlændingeområdet – og med De Radikale på den økonomiske politik.

Nå – men vi skal lige vinde valget først. Det kommer inden næste grundlovsdag, og jeg er optimistisk. Vi kan godt få blå flertal. Venstre kan sagtens blive det største parti på den borgerlige side af midten. Jakob Ellemann-Jensen kan blive statsminister.

Han har under folkeafstemningen bevist, at han er det naturlige samlingspunkt – den som alle fokuserer på. Han udstråler selvsikkerhed og kompetence. Han siger, hvad han mener, og mener, hvad han siger. Han hviler i sig selv.

Den slags kan man mærke. Han er en politiker, der alene er bundet af sin egen overbevisning og ikke prøver at sige det, han tror, folk gerne vil høre. Han er politiker af den støbning, som er forudsat i grundloven. Vi har jo valgt ham som vores formand – ikke på trods af, at han er liberal, men fordi han er det. Ikke på trods, men på grund af hans internationale udsyn. Hans humor og kække stil er ikke noget, vi nødtvungent må affinde os med – det er noget, vi elsker ham for.

Begavelse og humoristisk sans hænger i øvrigt ofte sammen, og næste valg kommer til at handle om personlig frihed og økonomisk ansvarlighed. Venstre spiller med andre ord på hjemmebane. Anføreren er i topform, men hele holdet er klar til kamp, og stemningen i folketingsgruppen har ikke været så god i mange år. Vi ligger til 32 mandater i meningsmålingerne – blot to mandater færre end ved valget i 2015, hvor vi fik 34 mandater, og hvor Lars Løkke Rasmussen blev statsminister.

Så op med humøret. Solen skinner. Vi har lige vundet en folkeafstemning. Vi vinder også det næste folketingsvalg – hvis vi vil det, og hvis vi giver alt, hvad vi har i os. Jeg vil det – og med jeres hjælp, så kommer det til at ske.

Glædelig grundlovsdag.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

EU, Grundlovstale, NATO, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jan-e-joergensens-grundlovstale-2022>